L-EŻAMI TA' NOFS IS-SENA
IL-MALTI
2015-2016

IT-TIENI SENA	(Il-Qari u l-Kitba) LIVELL 6-7	IL-ĦIN: Sagħtejn

L-Isem u l-kunjom: ______________________________ **Il-Klassi:** ______________

Għall-istudent/a:

1. **Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.**
2. **Ortografija, punteġġjatura, sintassi, ideat u preżentazzjoni tajbin jgħinuk biex tikseb riżultati aħjar.**

Għall-għalliema:

Il-MARKI			
	It-Taħdit	**10**	
	Is-Smigħ	**10**	
	Il-Qari u l-Kitba	**80**	
	IT-TOTAL	**100**	

	A	B	Ċ	Di	Dii	TOTAL
Marka	**14**	**10**	**6**	**15**	**15**	**80**
Marka tal-Istudent/a						

IS-SILTA TAL-FEHIM MILL-QARI

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Kelb Bravu

Bejjiegħ tal-laħam kien qiegħed ġol-ħanut meta ra kelb b'qoffina f'ħalqu jipponta biex jidħollu ġol-ħanut. Ipprova jgerrxu imma l-kelb baqa' jipponta sa ma rnexxielu. Ir-raġel induna li ġo dik l-qoffina kien hemm karta u ma'għonq il-kelb kien hemm imdendla borża żgħira bil-flus. *(par. 1)*

Tal-laħam induna x'ried dak il-kelb u poġġielu l-laħam fil-qoffina u dendillu l-borża bil-bqija m'għonqu. Il-kelb dlonk qabad il-qoffina b'ħalqu u telaq lura minn fejn kien ġie. Dan ir-raġel baqa' impressjonat u ddeċieda li jmur warajh. *(par.2)*

Il-kelb beda miexi u f'mument minnhom ried jaqsam t-triq. Huwa mar ħdejn id-dwal tat-traffiku u kif qaleb aħdar il-kelb qasam u warajh qasam tal-laħam. *(par. 3)*

Il-kelb baqa' sejjer fuq l-istejġ tal-karozza tal-linja. Ra n-numru tal-karozza li jrid jirkeb u malli ġiet it-tieni karozza tal-linja rikeb. Hu qagħad bilqiegħda u wara xi għoxrin minuta qam u mar ħdejn ix-xufier. Dan waqqaf il-karozza, fetaħlu l-bieba u l-kelb niżel bil-qoffina f'ħalqu. Tal-laħam baqa' mbellah! *(par. 4)*

Il-kelb baqa' miexi u wara ftit kiser biex jidħol f'dar. Ipprova jagħmel is-saħħa biex jimbotta l-bieb imma għalxejn. Għalhekk tela' f'tieqa u beda jħabbat b'rasu mal-ħġieġa għal ħafna drabi. Fl-aħħar raġel kbir deher jiftaħ u hekk kif il-kelb mexa pass 'il ġewwa dan beda jsawtu bla ħniena. Tal-laħam ma felaħx aktar u mar iwaqqfu. Qallu li qatt ma kien ra kelb hekk bravu. Iżda r-raġel l-ieħor kien pront irrispondih li kieku l-kelb kien bravu ma kienx jerġa' jinsa ċ-ċavetta warajh! *(par. 5)*

Ċerti nies ma jikkuntentaw b'xejn u dejjem iridu jsibu xi difett jew x'jikkritikaw. Tgħallem ara s-sabiħ u t-tajjeb fl-oħrajn u mhux id-difetti tagħhom *(par. 6)*

(Adattament minn *Flimkien Marzu 2010*)

Taqsima A. Il-Fehim mill-Qari	**(14-il marka)**	**__ 14**

Wieġeb il-mistoqsijiet fi kliemek skont is-silta li qrajt.

1. Għalfejn il-kelb ried jidħol fil-ħanut?

   ____**(marka)**

2. X'kien fiha miktub dik il-karta li kien hemm fil-qoffina?

____

____**(marka)**

3. Tal-laħam, kif tħallas għax-xirja li ta lill-kelb?

____

____**(marka)**

4. Taħseb li t-triq li ried jaqsam il-kelb kienet traffikuża? Għaliex?

____

____**(2 marki)**

5. Il-kelb kien jaf liema karozza jrid jirkeb? Agħti raġuni għar-risposta tiegħek.

____

____**(marka)**

6. X'għamel il-kelb biex juri lix-xufier li ried jinżel?

____

____**(2 marki)**

7. Għaliex taħseb li minkejja li pprova ħafna l-kelb xorta ma rnexxilux jiftaħ il-bieb tad-dar ?

____

____**(marka)**

8. Agħti żewġ raġunijiet għalfejn taħseb li l-kelb beda jħabbat b'rasu mat-tieqa?

____

____

____**(2 marki)**

9. Kieku kellek tikteb titlu ieħor għal din l-istorja, xi jkun u għaliex issemmiha hekk?

____

____

____**(2 marki)**

10. Minn din l-istorja agħżel **kelma** li fil-fehma tiegħek hija importanti. Ħdejha niżżel **għaliex tħoss li hija importanti għall-istorja.** **(marka)**

Il-kelma magħżula:	**Ir-raġuni għaliex tħoss li din il-kelma hija importanti għall-istorja:**

Taqsima B. Il-Grammatika	(10 marki)	___ 10

1.	Agħti **l-għadd imtenni** tal-kelma mmarkata: mexa **pass (**par.5)	(marka) ______
2.	Agħti **l-plural sħiħ** ta': triq (par.3)	(marka) ______
3.	Agħti **l-plural miksur** ta': raġel (par.5)	(marka) ______
4.	Mill-ewwel paragrafu, sib frażi li qiegħda f**l-istat kostrutt**.	(marka) ______
5.	Mit-tieni paragrafu sib u ikteb verb **kwadrilitteru**	(marka) ______
6.	Uża **l-pronomi mehmużin** sabiex tikteb il-frażijiet mogħtija **f'kelma waħda**:	
	a. qabad il-qoffa (par.2)	(marka) ______
	b. ħdejn ix-xufier (par.4)	(marka) ______
7.	Minn paragrafu 3 sib il-verb li għandu **l-għerq**:	
	a**. m-w-r**	(marka) ______
	b. **q-s-m**	(marka) ______
8.	Sib u ikteb **il-pronom dimostrattiv** mis-sentenza mogħtija: Dan ir-raġel baqa' impressjonat (par.2)	(marka) ______

Taqsima Ċ. Il-Kitba Funzjonali	(6 marki)	___ 6

Agħżel **waħda** minn **Ċ1 JEW Ċ2**.

▶ **Ċ1.** Iz-ziju għadu kemm tak kelb biex trabbih. Hu tak struzzjonijiet kif għandek tieħu ħsiebu sabiex dan il-kelb jibqa b'saħħtu u kuntent. Ikteb dawn **l-istruzzjonijiet** f'madwar **40-60 kelma**.

JEW

▶ **Ċ2.** Il-ġenituri tiegħek ħarġu kmieni għax-xogħol għalhekk ħallewlek karta bl-istruzzjonijiet sabiex filgħodu tipprepara ħobża żgħira biż-żejt u t-tadam sabiex teħodha miegħek l-iskola. Ikteb dawn **l-istruzzjonijiet** f'madwar **40-60 kelma**.

Immarka n-numru tal-mistoqsija magħżula ▶	❑ Ċ1	❑ Ċ2

D. Il-Letteratura	**(30 marka)**	____ **30**

Di. Il-Poeżija (Nadriet 2 ta' Tarċisju Zarb) **(15-il marka)**

1. Din hija l-poeżija **It-Tokki tal-Paternoster** ta' Achille Mizzi

Fejn hu l-Paternoster,
nann ...?
u l-kafé fl-istanjata
jgħanni
is-sħana tal-friex
irdussat ?
Fejn hu l-Paternoster
li jgerrex
bis-setgħat
tal-kampnari mirjieħa
l-għefiered
li jħufu
fid-dalma tal-lejl.

a. Ma' min qiegħed jitkellem il-poeta f'din il-poeżija? X'tissejjaħ din?

____ **(2 marki)**

b. X'kien jisma' l-poeta waqt li kien idoqq il-Paternoster?

____ **(marka)**

ċ. Fejn kien ikun il-poeta waqt li kien jisma' l-Paternoster?

____ **(marka)**

d. F'liema parti tal-ġurnata kien idoqq il-Paternoster u għaliex kien idoqq dak il-ħin?

____ **(2 marki)**

e. Fejn kienu " jħufu" l-għefiered?

____ **(marka)**

f. Mill-poeżija sib mistoqsija retorika u iktibha.

____ **(marka)**

ġ. X'insejħulu l-vers li qiegħed jintuża f'din il-poeżija ?

____(marka)

2. Aqra din l-istrofa meħuda mill-poeżija ta' Joe Friggieri, **Id-Dwejra** u wara wieġeb il-mistoqsijiet:

Qabli kien hawn
dal-ġebel tiela' minn ġol-baħar
dal-blat maqtugħ tal-Ġeneral
das-sħab irqiq
iħokk mal-preċipizzju
daċ-ċagħaq jitgerbeb fuq ix-xatt
u dal-farfett-dragun dib-ix-xitan
iżiġġ fuq l-ilmijiet
u jerġa' lura.

a. Fejn jinsab dan il-post li fuqu qiegħda titkellem il-poeżija ?

____(marka)

b. Xi jrid ifisser l-poeta meta fl-ewwel vers jgħid "**Qabli**"?

____(marka)

ċ. Għalxiex taħseb li qiegħed jirreferi l-poeta meta jgħid "**dal-blat maqtugħ tal-Ġeneral**"?

____(marka)

d. X'kien hemm "**iħokk mal-preċipizzju**"?

____(marka)

e. X'inhuma "**l-ilmijiet**" li qiegħed isemmi fil-poeżija?

____ (marka

f. Il-messaġġ ewlieni ta'din il-poeżija hu dwar ?

i. in-natura li tibqa' għal dejjem ☐

ii. l-insetti li jibqgħu għal dejjem ☐

iii. il-bniedem li jibqa' għal dejjem. ☐ **(marka)**

Dii. Ir-Rumanz (Fuklar Qadim u Bnadar Imċarrta ta' Trevor Żahra) **(15-il marka)**

1. Semmi żewġ bnadar li għaraf Toni minn dawk li sab wara l-fuklar.

____

____**(2 marki)**

2. X'kienet tħobb iġġemma' n-nanna Ġolina u x'kienet tagħmel bihom?

____

____ **(2 marki)**

3. F'madwar tliet sentenzi għid kif Toni kien iqabbel il-bniedem mal-bnadar.

____

____

____

____

____ **(3 marki)**

4. F'madwar erba'sentenzi għid x'qal l-ispirtu ta' Paċifiku lil Toni meta dan ltaqa' miegħu.

____

____

____

____

____**(4 marki)**

5. Agħżel karattru mir-rumanz u ikteb madwar **40 kelma** dwaru.

____

____

(4marki)

E. Il-Komponiment (20 marka)

___
20

Agħżel **WIEĦED** mit-titli li jolqtok u ikteb komponiment ta' madwar **200 kelma** fil-linji pprovduti.

1. **Narrattiv:** *Ibda l-komponiment b'dan li ġej.* Kien hemm dlam ċappa u bdejt ngħaġġel kemm niflaħ biex infittex nasal imma f'daqqa waħda smajt twerżiqa kbira ...

Għajnuniet:

- **Tinsiex li dan il-komponiment trid tibdieh bis-sentenza mogħtija.**
- Iddeskrivi minn fejn kont ġej jew fejn kont sejjer.
- Fejn ġrat din l-istorja?
- X'rajt meta ħarist?
- X'għamilt dak il-ħin?
- X'tgħallimt minn din l-istorja?

2. **Deskrittiv:** Il-ġirien tiegħi.

Għajnuniet:

- Iddeskrivi fejn toqgħod.
- Hemm xi ġirien li tħobb aktar minn oħrajn? Għaliex?
- Hemm xi ġirien li jdejquk? Għaliex?
- Liema ġirien huma kwieti jew storbjużi aktar minn oħrajn?
- Għid għaliex huwa importanti li dejjem iżżomm il-paċi u l-ħbiberija mal-ġirien tiegħek.

3. **Argumentattiv:** X'l-aħjar nużaw biex nivvjaġġaw, il-karozza tagħna jew mezzi oħra? Iddiskuti.

Għajnuniet:

- Taħseb li l-ħajja mgħaġġla tal-lum taffettwa l-mod ta' kif wieħed jagħżel li jivvjaġġa? Jekk iva kif?
- X'vantaġġi u żvantaġġi hemm meta tuża l-karozza tiegħek?
- X'mezzi oħra tista' tuża biex tivvjaġġa?
- X'vantaġġi jew żvantaġġi fihom dawn il-mezzi l-oħra?
- Fil-futur x'taħseb li għad nibdew nużaw biex nivvjaġġaw?

Spazju biex tagħmel il-pjan tal-kitba tiegħek. (Ma jingħatawx marki għall-pjan.)

Immarka n-numru tal-komponiment magħżul ▶	❑ **1**	❑ **2**	❑ **3**

TMIEM IL-KARTA